

AXMETJANOV M. M., JUMAYEV U. S.

KASBIY FAOLIYAT PSIXOLOGIYASI

**O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O`RTA MAXSUS
TA`LIM VAZIRLIGI**

**BUXORO MUHANDISLIK-TEXNOLOGIYA INSTITUTI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI**

Axmetjanov M.M., Jumayev U.S.

**KASBIY FAOLIYAT
PSIXOLOGIYASI**

**5320400 – KIMYOVIY TEXNOLOGIYA (NOORGANIK MODDALAR)
YO`NALISHI TALABALARI UCHUN**

Toshkent - 2020

U O`K - 159.9.01.

KBK - 88.

Kasbiy faoliyat psixologiyasi. Axmetjanov M.M., Jumayev U.S. - O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi - T.: «Fan va texnologiya», 2020. – 280 bet. ISBN: 978-9943-11-404-3

Taqrizchilar:

SH.R. Barotov - BuxDU Psixologiya kafedrası mudiri, psixologiya fanlari doktori, professor.

A.X. Gaffarov- BuxMTI Metrologiya va standartlashtirish kafedrası dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Annotatsiya

Ushbu darslikda mualliflar 5320400 – kimyoviy texnologiya (noorganik moddalar) ta'lim yo'nalishi talabalari uchun kasbiy faoliyat psixologiyasi fanining predmeti, tarkibi, vazifalari va metodlari, shaxs va uning psixodiyagnostikasi, pofessiogrammaning mohiyati, asosiy tushunchalari, kasb psixologiyasining tadqiqot metodlari, kasbiy layoqat tashxisi, professiografiyaning mohiyati, uning yuzaga kelish tarixi, ilk o'spirinlik yoshining psixologik xususiyatlari, talabalar psixologiyasi va o'quv faoliyatini rivojlantirish, tarbiya psixologiyasi, pedagog faoliyatining psixologik muammolari, ta'lim jarayonini boshqarish nazariyalari haqida ma'lumot berganlar.

Darslik oliy o'quv yurti professor-o'qituvchilari va talabalariga mo'ljallangan.

Аннотация

В данном учебнике авторы дают сведения для студентов направления 5320400 - химическая технология (неорганические соединения) о предмете, структуре, задачах и методах профессиональной психологии, о личности и её психодиагностике, сущности профессии, основных понятиях, методах исследования профессиональной психологии, диагностике профессиональной компетентности, сущности профессиографии, истории её возникновения, о психологических особенностях ранней юности, о развитии психологии учащихся и воспитательной деятельности, о психологии образования, психологических проблемах педагогической деятельности, о теории управления образовательным процессом.

Учебник предназначен для преподавателей и студентов вуза.

Annotation

In this textbook the authors 5320400 - subject, structure, tasks and methods of professional psychology for students of chemical technology (inorganic substances), personality and its psychodiagnostics, the essence of the profession, basic concepts, research methods of occupational psychology, diagnosis of professional competence, the essence of professionalism, the history of its emergence, the psychological characteristics of early adolescence, the development of student psychology and educational activities, educational psychology, psychological problems of pedagogical activity, theories of management of the educational process.

The textbook is intended for professors and students of the university.

© Axmetjanov M.M., Jumayev U.S., 2020 y.

© «Fan va texnologiya», 2020 y.

KIRISH

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M. Mirziyoyevning 2017-yil 7-fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-4947-son Farmoni, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2909-son Qarorining qabul qilinishi, yoshlarni har tomonlama bilim olishlari, ularda yaratuvchilik imkoniyatlarini kengaytirishga bo‘lgan imkoniyatlari yanada kengaydi.

Mazkur darslik 5320400 – kimyoviy texnologiya (noorganik moddalar) yo‘nalishi talabalari uchun mo‘ljallangan bo‘lib, bo‘lajak mutaxassislarning psixologik tayyorgarligini oshirish maqsadida yaratilgan novbatdagi manbadir.

Kasbiy faoliyat psixologiyasi yosh avlodni tarbiyalash, ularni o‘qitish va ma’lumotli qilishning qonuniyatlari, qoidalari, shakllari, metodlari, usullari va vositalarini o‘rganuvchi fandir.

Mazkur tushunchalarning mazmuni, mohiyati, funksiyalari haqida ma’lumot beruvchi “Kasbiy faoliyat psixologiyasi” fani bo‘lajak mutahassislarni o‘z kasbiga ilmiy-nazariy va tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, har bir mavzuning oxirida o‘z bilimini tekshirish maqsadida nazorat savollari va amaliy ishlar topshiriqlari berilganki, ular talabalarning bo‘lajak sohasida o‘zlashtirgan nazariy bilimlarini amalda qo‘llash, ko‘nikma, malakalarini shakllantirishga katta yordam beradi.

Ushbu darslik shaxsning kasbiy faoliyat psixologiyasiga oid asosiy tushunchalarni, “Kasbiy faoliyat psixologiyasi” fani taraqqiyotining asosiy bosqichlari, va metodlari, vazifalari, shaxs haqida tushuncha, kasbiy faoliyatning psixologik tahlili, muloqot, psixik jarayonlar, shaxsning individual-psixologik xususiyatlari, fanning tarmoqlari, fanning boshqa fanlar bilan aloqasi, boshqaruv va mehnat psixologiyasi haqidagi masalalarni qamrab oladi.

Ushbu darslikdan olingan bilim, ko‘nikma va malakalar bo‘lajak mutaxassislarda kasbiy muloqotni amalga oshirish, o‘z ustida ishlash, kasbiy malaka va ko‘nikmalarni shakllantirish uchun asosiy manba hisoblanadi.

Ushbu darslikning maqsadi - talabalarda o'z kasbiga doir psixologik bilimlarni egallashga, shaxs psixologiyasi, uning faoliyati va muloqoti, psixik taraqqiyot qonuniyatlari, shaxsni psixologik metodlar yordamida o'rganish bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.

Darslikning vazifasi – talabalarga voq'elik va jamiyatdagi voq'ea-hodisalarning, jamiyat hayotida psixologik hodisalar, holatlar va jarayonlarning mohiyatini tahlil etishga, insonning shaxs va mutaxassis sifatidagi kamoloti va unga ta'sir ko'rsatuvchi omillar, uning individual psixologik xususiyatlari, emotsional va irodaviy sifatlarini tahlil etishga o'rgatishdan iboratdir.

Darslikni o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida talaba:

- psixologik tushunchalarni, voq'elik va jamiyatdagi voq'ea-hodisalarni, shaxsning o'zida kechadigan ijtimoiy-psixologik jarayonlarni, shaxsni psixologik tadqiq qilish usullarini bilishi;

- talaba voq'elikni psixologik mushohada etish, narsa-hodisalarni ilmiylik va mantiqiylik asosida o'rganish, ilmiy tafakkur va psixologik tassavo'ning uyg'unligini ta'minlash, mustaqil va zamonaviy fikrlash, o'zining shaxsiy va kasbiy faoliyatida psixologik bilimlarni va qonuniyatlarni qo'llay olish ko'nikmalariga ega bo'lishi;

- talaba voq'ea-hodisalarni psixologik nuqtai nazardan tahlil va tadqiq qilish, shaxs kasbiy faoliyati motivatsiyasi, faoliyat jarayonida yuzaga chiqadigan emotsional va irodaviy sifatleri, individual psixologik xususiyatlari, shaxs va jamiyat orasidagi munosabatning psixologik qonuniyatlarini aniqlash va ular asosida kasbiy faoliyatni amalga oshirish malakalariga ega bo'lishi kerak.

Shuning bilan bir qatorda bo'lajak mutahassislarni mamlakatimizda keyingi yillarda qurilish tizimining izchil taraqqiy etayotgani mazkur sohada qo'lga kiritilayotgan yutuqlarni kechagi ko'rsatkichlar bilan taqqoslash ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Bo'lajak kimyo soha egalarini faollashtirish, psixologik bilimlarni o'zlashtirish jarayonining samaradorligini oshirishni yo'lga qo'yish maqsadida